

Mož železnega puhajočega konja

Blesteča svetloba radodarnega aprilskega jutra na licih valujoče množice. Čvrsto stopanje po tlaku Zaloške in plapolanje rdečih praporov v krepkih rokah... Zlohotno bliskanje jeklenih bajonetov na puškah široko razkoračenih žandarjev. Strelji, kriki padlih in ranjenih... Krvavi 24. april 1920 v Ljubljani:

»Bil sem nekje sredi povorke stavkajočih...«

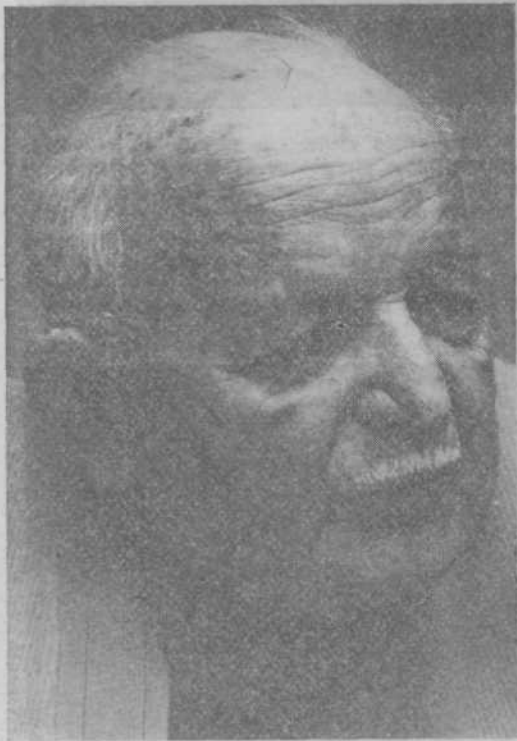
Ivan Žagar, 90 letni upokojeni strojevodja je zdajle srepro pogledoval predse in se spominjal dogodka:

»Nenadoma je začelo pokati, grmeti. Ljudje so kričali in padali, množica se je obrnila nazaj in bežali smo... Streljali so v nas, ki že tako nismo nič imeli. Hoteli smo le nekoliko bolje živeti...«

● 24. junija 1891 v Ljubljani rojenemu Ivanu Žagarju niso nikoli rožice cvetele:

● »Moj oče je bil premogar na železnici in prav dobro se spominjam, kako je mati žalostno pogledala nas, štiri otroke, z novci v dlani in skrušeno rekla: »Za en vinar se je kruh podražil...«

● Med 1904 in 1907 se je Ivan pri Vajblu v Slomškovi ulici učil ključavničarstva. Vajence so takrat radi pretepali. Najbolj jih je Ivan skupil nekega petka, ko je v malhi nosil klobaso:

● »Kaj? Preklete!«, se je razhudil tudi vročično lačen pomočnik: »Ti v petek klobaso?« in ga je namahal z železno palico.

● Ivan se je 1907 izučil. Poslej mladega pomočnika vodi pot v Postojno, leto dni je bil tam kurjač parnega stroja. Od tam jo je kar peš mahnil v Celovec, Salzburg in nazaj v Ljubljano. Vmes je postal član društva strojnikov. Preden je 1912 moral k vojakom, je še leto dni služboval na Rakeku. Na Dunaju je imel priložnost okusiti »prijaznost« avstrijskih oficirjev:

● »Bili smo psi, ne ljudje. 1914 so nas poslali naravnost v Sarajevo.«

● Sarajevo—Tuzla—Zvornik—Loznica—Lešnica—Beograd. Propad Potiorekovih armad. Vinkovci—Novi Sad—Karpatti—Lvov—Drobič—Turnu Severin—Lienz—Germano—Tagliamento—Belluno. Tam nekje bi moral Ivan s petorico tovarišev razstreliti železniški most (Ivan Žagar je že bil član železničarskega bataljona), pa ga niso. Češki kapetan je Ivanu dejal:

● »Nočete nazaj na Dunaj? Prav. Kaj bi tam. Pojdite torej domov in srečno vozite svojo Jugoslavijo...«

● Že na Jesenicah so jih pričakovali z godbo in jugoslovansko himno. Potoval je s skupino bosanskih muslimanov. Fantje so imeli rdeče fese in so komaj čakali vrnitve. Ivan je izstopil v Dravljah ter pred domačo hišo poteptal modro avstrijsko kapo:

● »Dosti je bilo, šest let me ni bilo doma...«

● 15. novembra 1918 je Ivan Žagar nastopil službo pri železnici. Poslej je z železno damo delil vse dobro in slabo celih 33 let. Najprej v kurilnici, potem kot kurjač in nazadnje kot strojevodja. Jesenice—Zagreb—Maribor—Pula—Reka—Velenje—Novo mesto—Karlovac... Tri leta v drugi svetovni vojni na progi Ljubljana—Karlovac:

● »Ne vem, imel sem srečo. Pred menoj, za menoj so vlaki grmeli s proge. Meni se ni nič pripetilo, nekateri so na tej smeri osivelili...«

● Dandanes je vleka vlakov električna, v Ivanovih aktivnih časih pa je moral strojevodja sloneti ob umazanem okencu in veter mu je venomer hladil desno roko in ramo. Dan na dan je bil črn, umazan. Slab premog, moker premog bi dejali temu. Vendarle pa jih bo Ivanu kmalu 90:

● »Hja... Tudi v težkih časih sem bil rad vesel in miren. Vedno sem živel skromno in tako še danes. Najtežje mi je bilo, ko sem pokopaval žene. Najlepše pa je, kadar me obiščejo vsi trije otroci in vnuki. Moj konjiček je urastvo. Že od nekdaj sem se rad igral z majhnimi stvarmi. Nikoli nisem posedal kaj prida po gostilnah in sploh menim, da je prav vselej najprej poskrbeti za družino.«

● Seveda pa se je Ivan Žagar rad poveselil, posebno rad je plesal. Da je temu tako, smo videli na prireditvi, ki jo vsako leto organizira krajevna organizacija Rdečega križa »Hinko Smrekar« za svoje krajanke, stare nad 70 let. Ob zvokih ansambla »Veseli planšarji« se je Ivan nekajkrat živahno zavrtel z brhkim dekletom:

● »Vidite,« je povedal: tretjič sem poročen. Prav je tako, z ženo pomagava drug drugemu premagovati starostne nadloge. Drugače pa danes dobro živimo. Skoraj bi rekel, preveč smo vsi skupaj že razvajeni. Zmernost povsod, pa bo dolgo življenje.«

● Pa še nekaj, Ivan Žagar se rad smeje. In kadar se smeje, je natančno zaznati vedrino srca, dobroto, jekleno voljo upravljalca železnega konja in željo po lepem spomladanskem dnevu, takem dnevu, ki od daleč na uho prinese rezek pisk dobre stare dame — lokomotive. Samo tistih, katerim je Ivan Žagar stregel, je vedno manj...

Bogomir Šefić

STARŠI,

omogočite vašemu otroku prijetne ure ob igri z vrstniki, kajti igra je otrokova potreba, prek katere se razvija, sprošča in si pridobiva nove izkušnje in znanje.

Vzgojnovarstveni zavod H. Ch. Andersen tudi letos organizira 80-urni program za otroke od treh let dalje, ki niso vključeni v dnevno varstvo v VVZ.

Z 80-urnim programom bomo začeli po šolskih počitnicah, predvidoma dvakrat tedensko od 16. do 18. ure.

Prosimo, da prijavite otroke v tajništvo zavoda na Rašiški 7 vsak dan od 8. do 14. ure oziroma v torek, 27. 1. in 3. 2. 1981 od 8 do 16.30.

Vsa ostala navodila boste prejeli pismeno.

Raynateljstvo VVZ Andersen

*Is dnevnika
malega
Piškar-ja*

Četetek

Bil je temačen dan, ravno smo imeli slovenščino in smo iskali napake v besedilu, ki ga v časopisih objavlja častno razsodišče za slovenski jezik, ko je vstopil ravnatelj in naznanil, da bodo letos počitnice za teden dni daljše.

Našo učiteljico je skoraj kap, kar seveda ni nič nenavadnega, saj se tovrstni simptomi pri njej dogajajo skoraj vsak dan. Nekaj učencev je menilo, da je vse skupaj hudo zezanje in da nas preizkušajo, kakšna je naša zavest, naposled smo pa vseeno zarjuli huraaa, nakar je bilo pouka za tisti dan seveda konec.

Nato sem v časopisu prebral, da bodo počitnice daljše samo zato, da bi prihranili nekaj kurilnega olja. To je sicer dobra ideja, vendar ne vem, zakaj so se na kurilno olje spomnili ravno ob nas, šolarjih. Navsezadnje tudi naš ata hodi vsak dan v službo in nato pripoveduje, da ne dela drugega kot da bere časopis in opravlja sotovariše ter mislim, da bi to lahko počel tudi doma in bi v službi lahko prihranili nekaj kuriva. Ampak če so se že odločili, da bodo reševali energetske bilanco na plečih nas, šolarjev, naj pač to počnejo, se bomo že kako znašli. Jaz bom tisti teden sicer doma, ker domači proračun ne prenese enotedenskega smučarskega viška, toda kuril si bom lahko menda le toliko, da bo organizem prenesel — kajti sicer pri nas dopoldne ne kurimo. Sem pa vseeno ponosen, da bom tudi jaz reševal problem kurilnega olja.

Petek

Danes je prišel naš ata ves nakurjen iz službe. Zaposlen je namreč v takšni ustanovi, kjer se ves čas samo delajo, da nekaj delajo, v resnici pa nič ne delajo. Toda kljub temu so se nekateri odločili, da bi uvedli štempljanje kartic, da bi se vedelo, koliko ur in minut na dan se je nekdo delal, da dela, da bi potem lahko takrat, ko bi se naveličal delati, da dela, odšel mirno domov in mu nihče ne bi mogel nič reči.

Po tem ukrepu so začeli nekateri atovi sodelavci nenadoma hoditi v službo že ob šestih namesto ob sedmih. Predvsem morajo takrat že tako in tako vstati, ker ob takšnih urah začenjajo z delom njihove zakonske tovarišice, ki jih vsak dan vozijo v službo, nekateri pa zaradi starostnih motenj tako in tako ne morejo dolgo spati. In ker šefi pridejo v službo šele ob sedmih, se tista odvečna ura sicer krepko beleži na karticah, v resnici pa fantje mrzlično igrajo tarok, ženske se pa neutrudno šminkajo in se nasploh ogledujejo ter kuhajo kavico. Ko pa pride petek, kartice pokažejo, da imajo vsi naštetih ogromno minut profita in lahko ročno izginejo že ob dvanajsti uri, kar je jako koristno.

Ata je silno besen. Ampak kaj, ko on našo mamo vozi v službo šele ob sedmih in omejenih ugodnosti v zvezi z urami sploh ne more izkoriščati. Mislim, da ga to zelo žre in da je vse tisto, kar je povedal, ena sama fofšija, ki je tako in tako eno osrednjih gibal našega življenja...

Srečko